

Financijska imovina države i privatizacije

dr. sc. Anto Bajo

Upravljanje financijskom imovinom i privatizacije

1991-2012

- Nema privatizacija velikih javnih poduzeća kao ni cjelovitog dokumenta sa strateškim smjernicama za privatizaciju javnih društava.
- Društva podijeljena u dvije grupe: 1. velika poduzeća od strateškog interesa i javne institucije u vlasništvu države, 2. društva koja su ušla u proces privatizacije.

2012-2015

- Osnovan Državni ured za upravljanje državnom imovinom
- Strategija upravljanja državnom imovinom,
- Zakon o upravljanju i raspolaganju državnom imovinom,
- Godišnji planovi upravljanja imovinom u vlasništvu države (uključujući plan privatizacija i upravljanja poduzećima u većinskom vlasništvu države)

Veličina javnih društava (vlasništvo države i lokalnih jedinica)

	Broj poduzeća	Ukupna imovina (u mlrd. HRK)	Ukupni prihodi (u mlrd. HRK)	Broj zaposlenih
2008.	951	307.3	75.6	146,140
2009.	1,003	307.3	74.2	140,270
2010.	1,021	305.9	71.6	137,878
2011.	1,041	315.8	79.5	140,131
2012.	1,062	311.0	80.6	139,657

Izvor: Financijska izvješća društava

Kolika je vrijednost državnog portfelja?

Strateška društva

Strateška društva	broj društava	Temeljni kapital, mlrd. HRK	Broj zaposlenih
Trgovačka društva od strateškog interesa za RH	21	29,1	37.917
Trgovačka društva od posebnog interesa u kojima RH ima većinski udio	26	8.0	24.415
Trgovačka društva od posebnog interesa u kojima RH ima vlasništvo manje od 50% i koja kotiraju na burzi	6	11,9	25.402
Ukupno	53	41,0	87.734

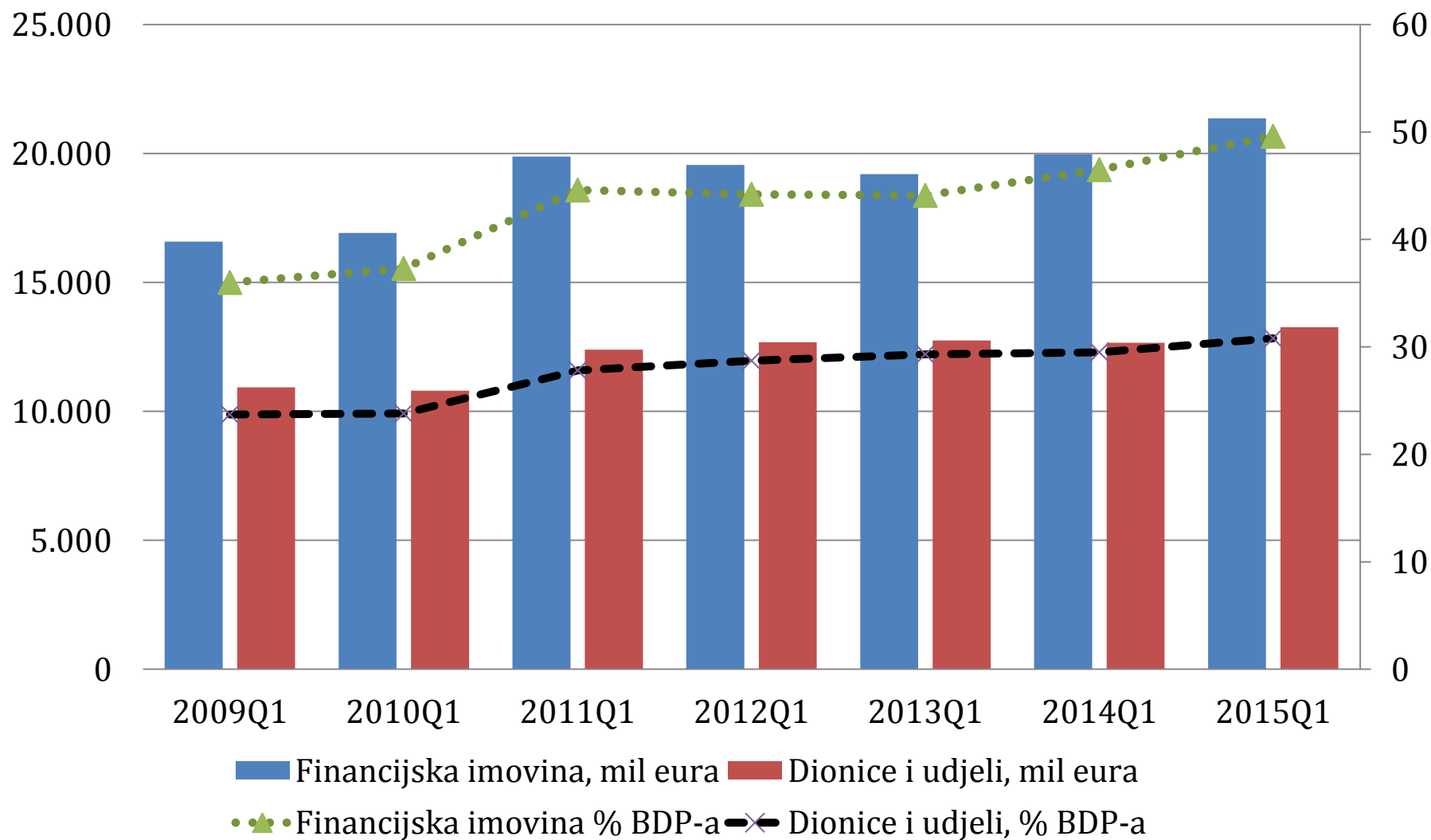
Izvor: DUUDI, 2015.

Dionice i udjeli države kojima upravlja CERP

	Broj društava	Temeljni kapital, mlrd. HRK	Udio države, mlrd. HRK	Raspoloživo, mlrd. HRK	% udio države	% udjela raspoloživog
do 50%	462	50.8	2.3	1.6	4,6	3,3
preko 50% udjela	35	4.5	3.7	3.3	81,8	72,1
Ukupno	497	55.3	6.0	4.9	10,9	8,9

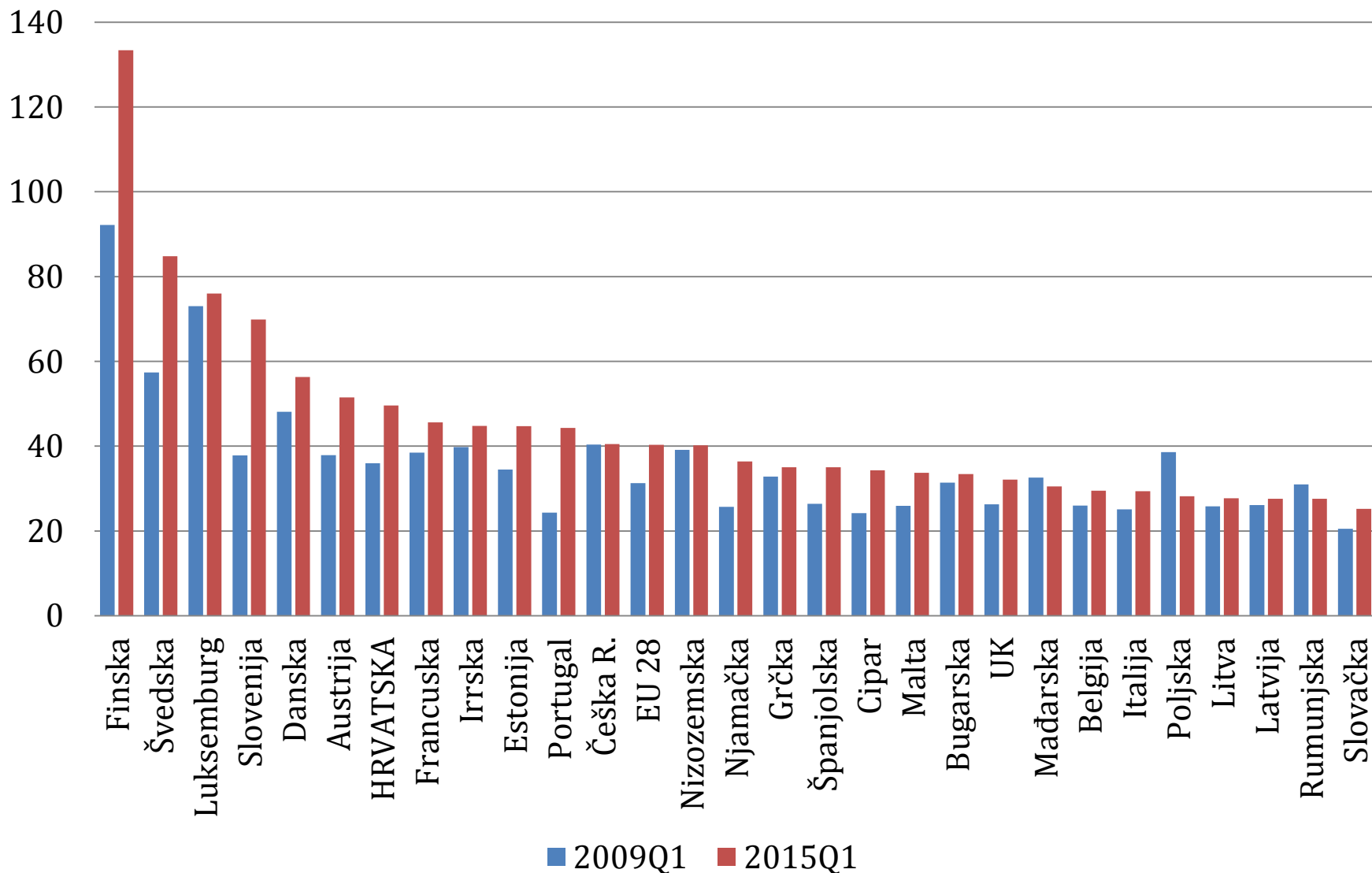
Izvor: CERP, 2015.

Financijska imovina opće države od 2009. do 2015. (u mil. eura i % BDP-a)

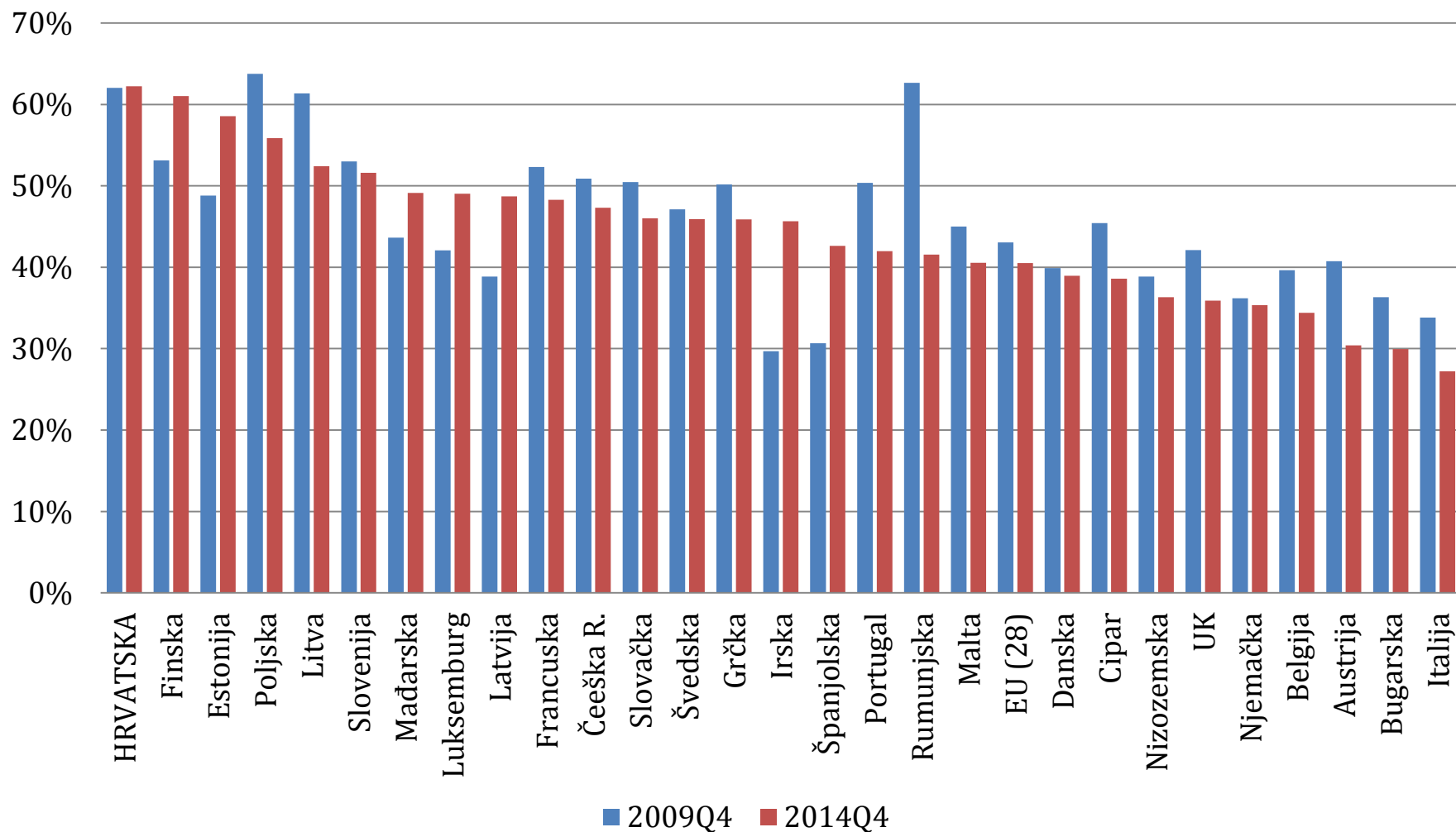
Izvor: Eurostat, 2015.

Financijska imovina opće države kao % BDP-a

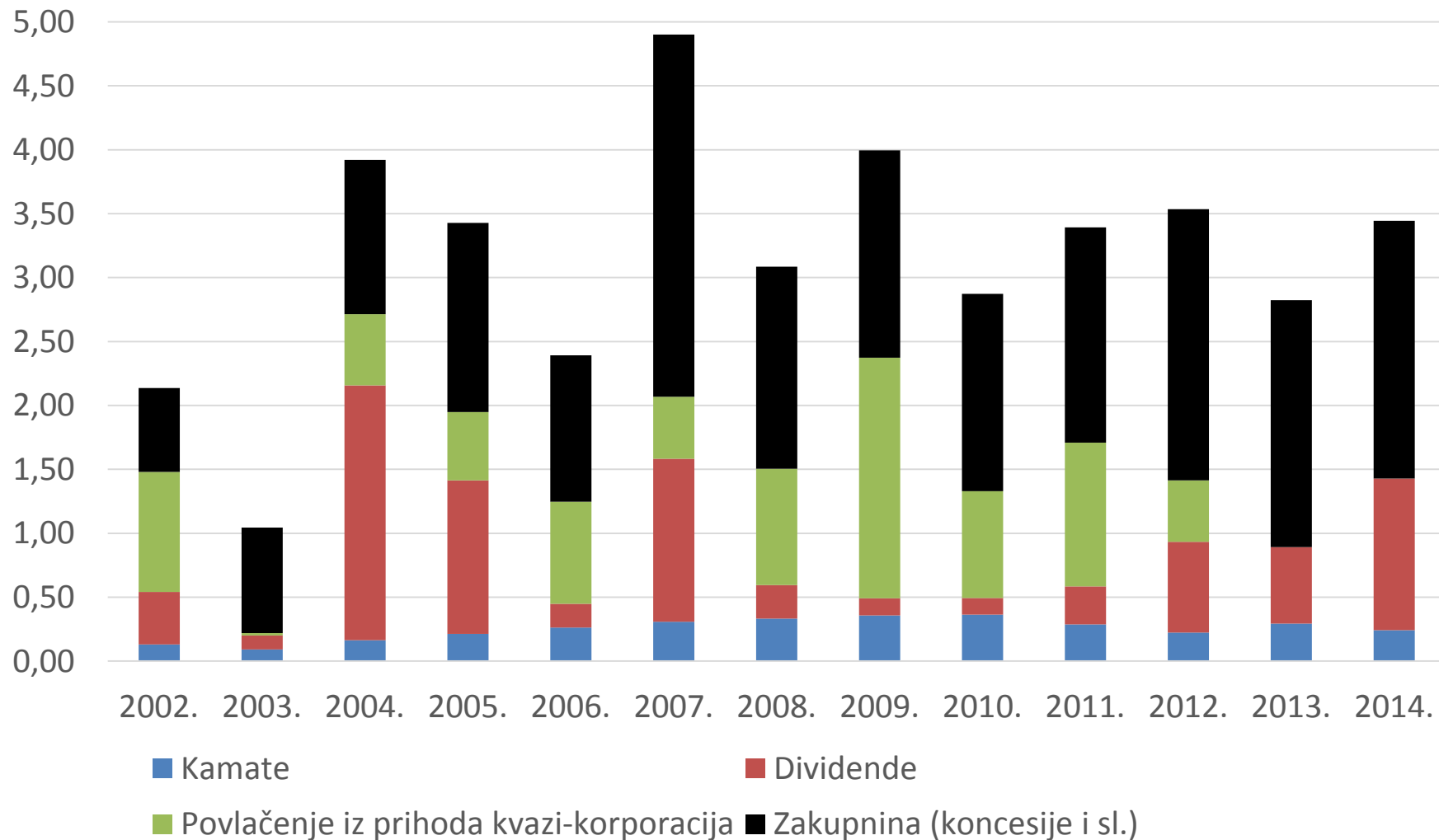
Izvor: Eurostat, 2015.

Udio dionica i udjela u financijskoj imovini opće države u 2009. i 2014. (u %)

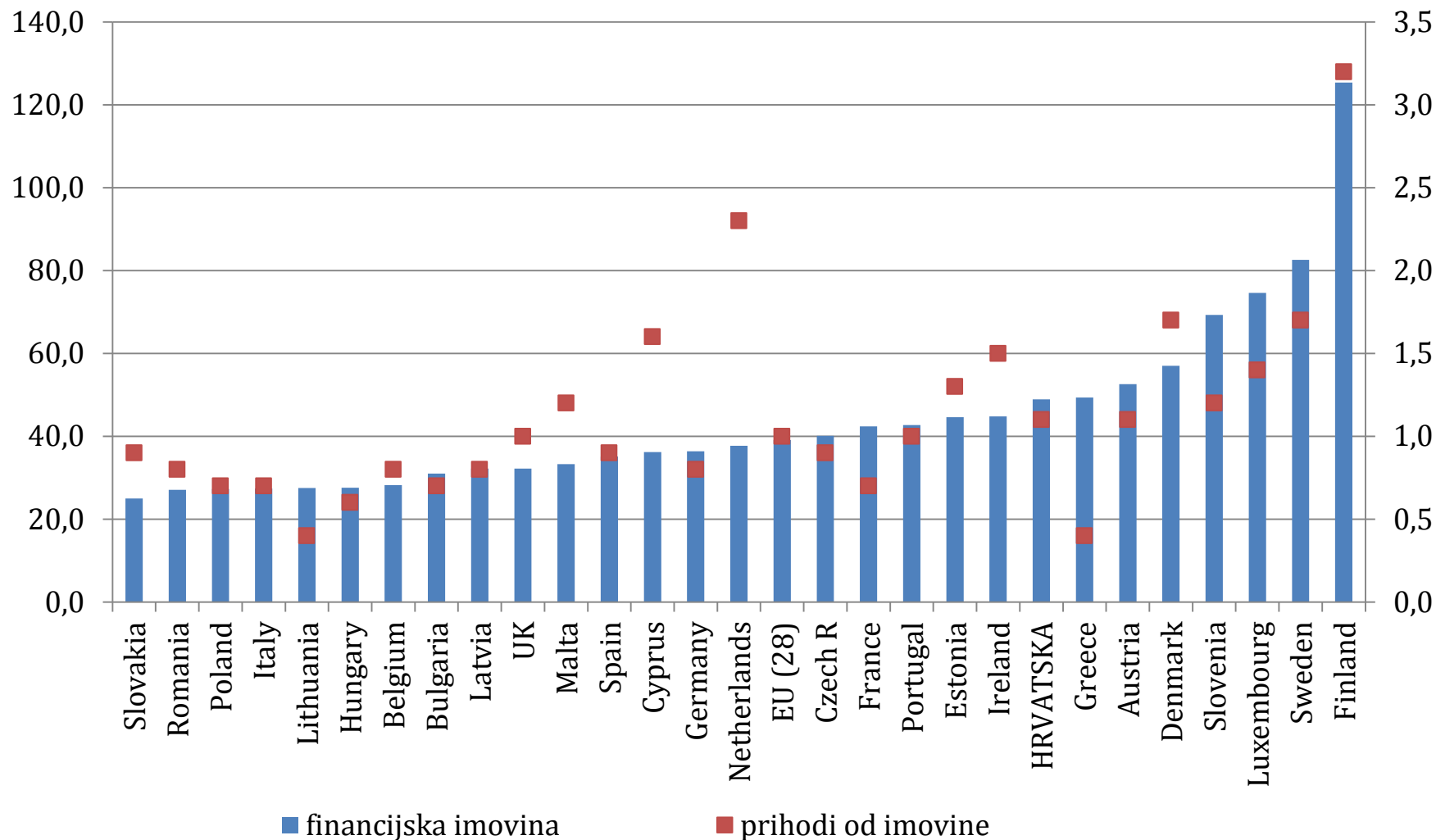
Izvor: Eurostat, 2015.

Prihodi proračuna opće države od imovine (mlrd. HRK)

Izvor: MF RH, 2015.

Financijska imovina i prihodi od imovine opće države u 2014. (% BDP-a)

Izvor: Eurostat, 2015.

Motivi za privatizaciju

- Smanjenja pritiska na proračun (smanjenje duga, ublažavanja pritiska od novih fiskalnih obveza)
- Poticaj tržištu kapitala (ostvarenje likvidnosti, privlačenja inozemnih investicija)
- Ostvarenje i poboljšanje produktivnosti

Transakcije u financijskoj imovini

	u mil. HRK			% BDP-a	
	Izdaci (dokapitalizacije) (1)	Primici od prodaje (2)	Neto dionice i ostali udjeli (1-2)	Izdaci	Primici
2002.	1.027	2.499	1.471	0,49	1,18
2003.	644	3.480	2.836	0,28	1,50
2004.	529	359	-170	0,21	0,14
2005.	301	520	219	0,11	0,19
2006.	285	2.820	2.535	0,10	0,96
2007.	297	3.049	2.752	0,09	0,95
2008.	633	883	250	0,18	0,25
2009.	443	240	-203	0,13	0,07
2010.	940	146	-794	0,29	0,04
2011.	569	322	-248	0,17	0,10
2012.	711	97	-614	0,22	0,03
2013.	980	183	-797	0,30	0,06
2014.	909	961	51	0,28	0,30
Ukupno	8.269	15.557	7.289	0,21	0,40

Ograničenja u portfelju države - primjer

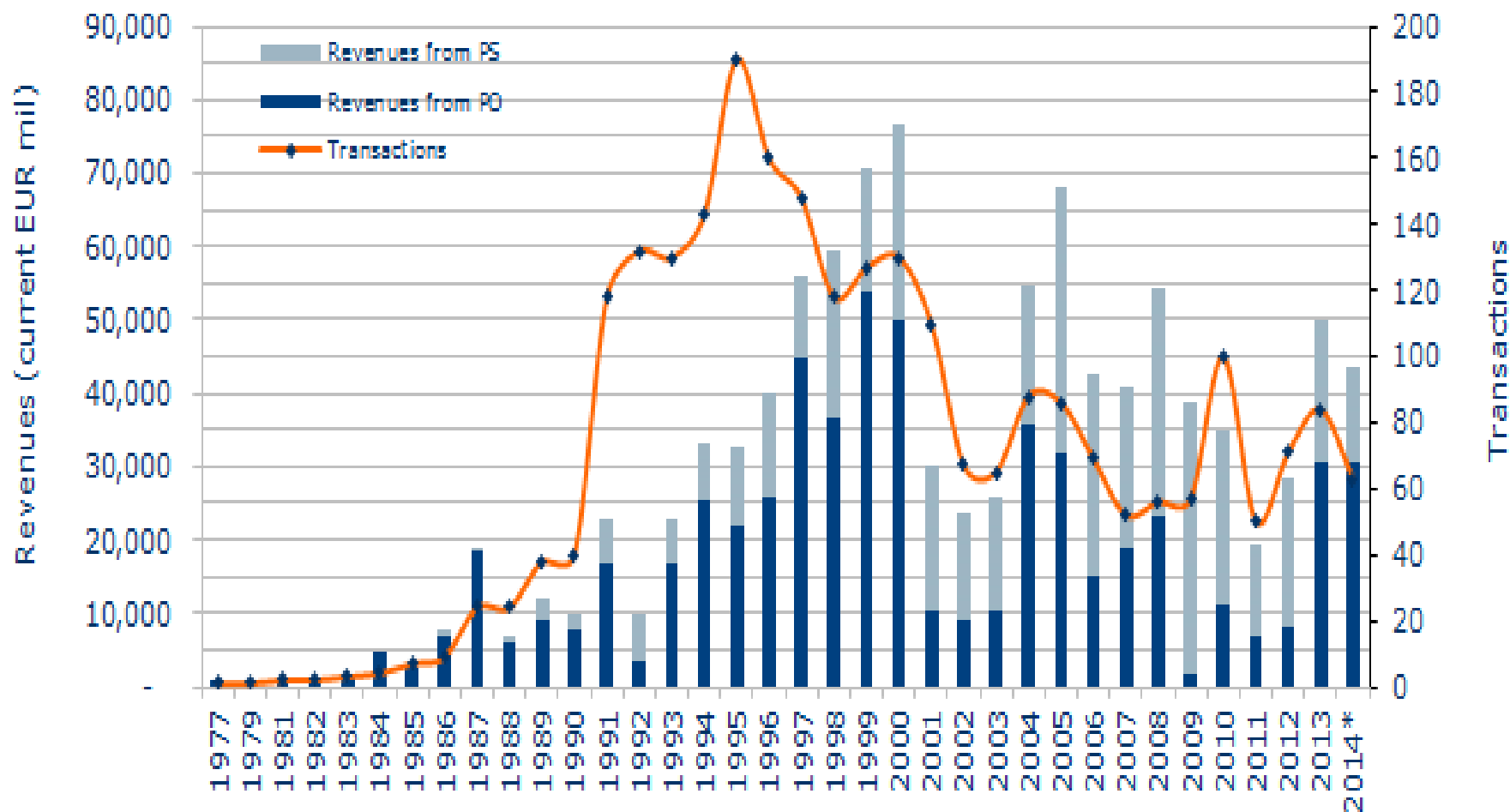
Datum donošenja odluke	Društvo	% u temeljnom kapitalu	Napomena
01.07.2014., Odluka UV CERP-a	EUTELSAT COMMUNICATIONS	0,47	Izvršen je prijenos vlasništva s Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture na RH/CERP na računu vrijednosnica u BNP Paribas Securities Services u Francuskoj te je u tijeku otvaranje skrbničkog računa
01.07.2014., Odluka UV CERP-a	HRVATSKI TELEKOM d.d. Zagreb	3,49	Nakon donošenja Odluke UV CERP-a, Vlada RH je dana 17.07.2014. donijela Odluku o dokapitalizaciji društva Petrokemija d.d. kojom je između ostalog dana suglasnost CERP-u da u slučaju nemogućnosti pravovremenog pribavljanja sredstava za uplatu dionica Petrokemije osigura kreditnim zaduženjem kod poslovnih banaka, a kao osiguranje povrata kredita sklopi s davateljem kredita ugovor o zalogu dionica društva HRVATSKI TELEKOM. Obzirom da su <u>dionice HRVATSKOG TELEKOMA korištene kao zalog u postupku pribavljanja kreditnih sredstava u cilju uplate dionica društva Petrokemija u postupku dokapitalizacije</u> , do daljnjeg se iste ne mogu prodavati .
17.07.2014. Odluka VRH	KONČAR Elektroindustrija d.d. Zagreb	22,82	Društvo od posebnog interesa u kojem RH ima manjinski udio (manje od 50%). Dana 26.02.2015. i 12.03.2015. donesena Odluka i Odluka o izmjeni Odluke Vlade RH kojom se <u>60.000 dionica Društva izuzima iz prodaje za potrebe osiguranja dodatnih financijskih sredstava u obliku bankarskog kredita u svrhu restrukturiranja društva BOROVO d.d. Vukovar.</u>

Privatizacije od 2002. do 2014. (u mil. USD)

društvo	godina	Sektor	Prihodi (\$ mil.)
Privredna Banka Zagreb (PBZ)	2000.	Financial	300,00
Excelsior Hotel	2001.	Competitive	36,27
Tankerska Plovidba dd	2001.	Competitive	155,86
Dubrovacka Banka	2002.	Financial	27,50
Rijecka Banka	2002.	Financial	136,23
Splitska Banka	2002.	Financial	117,70
Hotel Kompas d.d. Dubrovnik	2003.	Competitive	3,60
HP Jelsa dd	2003.	Competitive	4,26
Jelsa d.d. Jelsa	2003.	Competitive	4,25
Energo	2003.	Energy	8,57
INA Industrija Nafta dd	2003.	Energy	508,11
INA-Industrija Nafta dd	2003.	Energy	505,00
Đakovština d.d. Đakovština	2003.	Other	3,21
H1 Telecom	2004.	Infrastructure	1,40
Optima Telekom	2004.	Infrastructure	1,40
Tele2 Croatia	2004.	Infrastructure	30,00
VIP-Net Croatia	2004.	Infrastructure	20,00
Adriatic d.d. Split	2005.	Competitive	28,60
IPK Kandid d.d. Osijek	2005.	Competitive	10,19
Istra d.d. Pula	2005.	Competitive	5,26
Slobodna Dalmacija d.d. Split	2005.	Competitive	4,12
Pliva	2006.	Competitive	2,40
Hrvatske Telekomunikacije	2007.	Infrastructure	1.380,00
Hrvatske Telekomunikacije	2008.	Infrastructure	132,00
Croatia Osiguranje	2014.	Financial	143,43

Privatizacije u EU

Figure 2. Privatization in the Enlarged Europe: Total Revenues and Transactions 1977 - 2014

*Estimate as of 30/11/2014. Source: Privatization Barometer

Prihodi od privatizacija u svijetu i EU 25, mlrd. eura

Godina	Svijet	EU 25	% svijet (bez EU 25)	% EU 25
1988.	39,00	7,82	79,90	20,10
1989.	28,00	14,21	49,20	50,80
1990.	24,00	12,58	47,60	52,40
1991.	46,00	28,02	39,10	60,90
1992.	39,00	12,68	67,50	32,50
1993.	60,00	27,11	54,80	45,20
1994.	76,00	39,60	47,90	52,10
1995.	80,00	43,80	45,20	54,80
1996.	100,00	51,40	48,60	51,40
1997.	162,00	63,46	60,80	39,20
1998.	140,00	66,12	52,80	47,20
1999.	140,00	75,10	46,40	53,60
2000.	180,00	70,87	60,60	39,40
2001.	43,80	27,07	38,20	61,80
2002.	69,20	22,53	67,40	32,60
2003.	46,60	29,40	36,90	63,10
2004.	94,00	68,14	27,50	72,50
2005.	140,00	84,52	39,60	60,40
2006..	116,00	51,45	55,60	44,40
2007.	138,00	54,48	60,50	39,50
2008.	11.088,00	75,64	31,80	68,20
2009.	265,17	55,88	78,90	21,10
2010.	213,64	46,83	78,10	21,90
2011.	94,40	26,37	72,10	27,90
2012.	189,97	37,63	80,10	19,90
2013.	193,72	67,41	65,20	34,80
2014.*	163,17	59,66	63,40	36,60
Ukupno	2.991,94	1.219,79	55,40	44,60

Izvor: Privatisation Barometer, 2015. * podaci 30/11/2014.

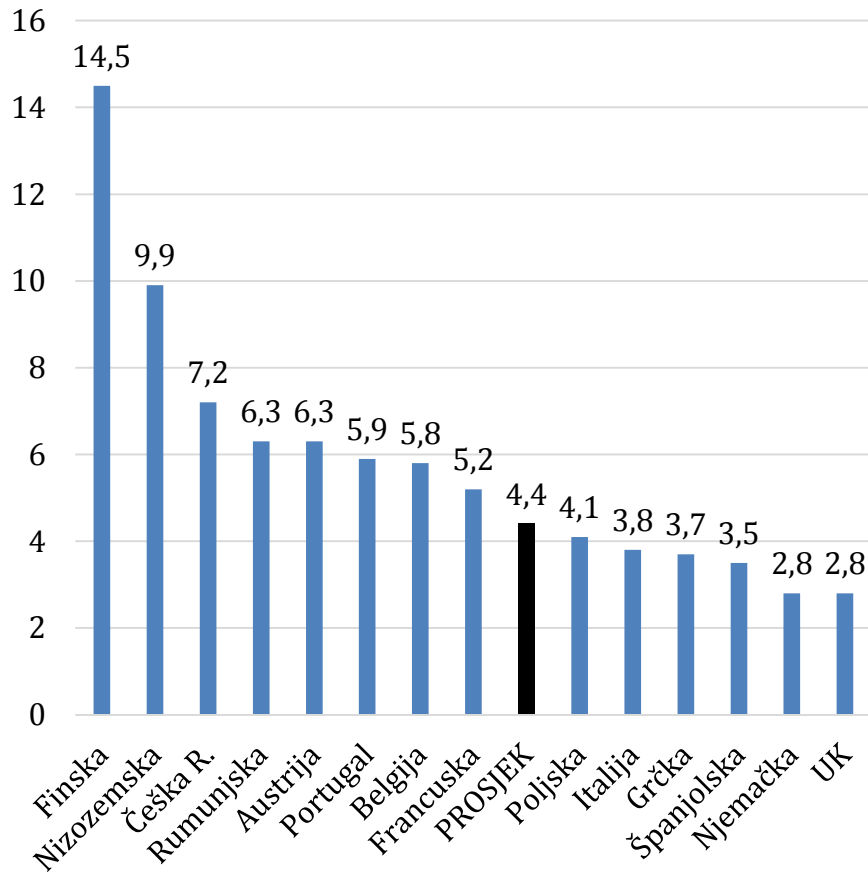
Rang EU država po prihodima od privatizacija u 2013. i 2014.

2013.	broj ugovora	vrijednost (mil. eura)	vrijednost (mil. USD)	2014.	broj ugovora	vrijednost (mil. eura)	vrijednost (mil. USD)
UK	12	12.199	16.277	UK	11	8.452	11.650
Grčka	4	8.133	11.190	Grčka	4	8.314	11.482
Švedska	9	5.612	7.480	Španjolska	5	5.272	7.189
Francuska	10	4.204	5.664	Italija	4	4.984	6.711
Belgija	4	4.185	5.543	Francuska	13	4.206	5.729
Portugal	6	4.060	5.445	Finska	4	3.830	5.290
Njemačka	5	3.030	4.074	Nizozemska	2	1.627	2.204
Španjolska	11	2.865	3.851	Portugal	3	1.534	2.075
Poljska	13	2.677	3.648	Danska	1	1.466	2.007
Danska	2	1.492	2.008	Cipar	1	1.083	1.469
Irska	1	1.301	1.738	Poljska	7	825	1.097
6 drugih država	7	369	438	6 drugih država	8	2.024	2.757
Ukupno EU 2013.	84	50.128	67.414	Ukupno EU 2014.	63	43.618	59.659

Izvor: Privatisation Barometer, 2015.

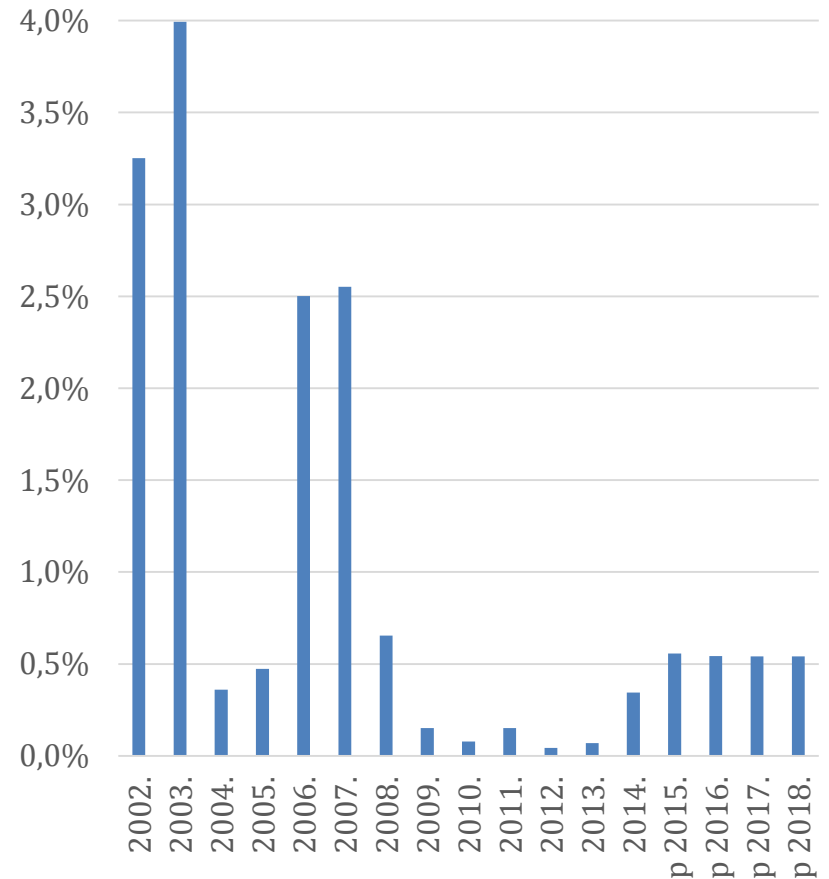
Primici od privatizacija kao % javnog duga

Očekivani primici od privatizacija u državama EU u 2014. (% javnog duga)

Izvor: Ekonomika, 2015.

Primici od privatizacija u RH kao % javnog duga

Izvor: HNB i MF RH, 2015.

Zaključak

- U Hrvatskoj još uvijek nedostaju cjelovite informacije o vrijednosti financijske imovine u vlasništvu države i jedinica lokalne samouprave kao i o njihovu vrednovanju.
- Prema podacima Eurostata, Hrvatska ima visokih udio financijske imovine u BDP- u kojima dominiraju dionice i udjeli.
- U strukturi financijske imovine dionice i udjeli zauzimaju najveći udio čak i u usporedbi s državama članicama EU.
- Usprkos što se broj zaposlenih postupno smanjuje, stvarno organizacijsko i financijsko restrukturiranje javnih društava tek je počelo.
- Upravljanje imovinom do sada je uglavnom služilo za pripremu društava za restrukturiranje, pokušaje prodaje i davanja u koncesiju.

Zaključak

- Niski prihodi od privatizacija (u posljednjih sedam godina čine tek 0,3 % BDP-a) često se poništavaju zbog potreba dodatnih dokapitalizacija, sanacija trgovačkih društava u manjinskom ili većinskom vlasništvu države kojima upravlja CERP.
- U posljednjih sedam godina Hrvatska nije obavila ozbiljnu i veću privatizaciju (izuzev Croatia osiguranja u 2014).
- Niski su prihodi od imovine u odnosu na njenu vrijednost (ne prelaze 1% BDP-a).
- Dosadašnji prihodi od privatizacija nisu bili veliki potencijal za smanjenja javnog duga (oko 0,4% javnog duga).
- Glavni motiv privatizacija povećanje produktivnosti i smanjenja potreba za subvencijama, dokapitalizacijama i sanacijama iz državnog proračuna.